

KOKEMÄEN KAUPUNGIN NUORISOTYÖN KRIISISUUNNITELMA - OPAS NUORISOPALVELUIDEN HENKILÖSTÖLLE

Sisällys

1	Kriisitilanteet ja ohjeet.....	4
1.1	Esimerkkejä kriiseistä nuorisotyön näkökulmasta.....	4
1.2	Toimintaohjeet kriisitilanteessa.....	4
2	Tehostettu nuorisotyö.....	5
2.1.1	Toimintaohje työntekijälle.....	5
2.1.2	Toimintaohje esihenkilölle.....	5
3	Sosiaalisen median ohjeistus.....	6
4	Henkilöstön yhteystiedot.....	6
5	Tukea kriisitilanteeseen / yhteistyötahot.....	6
6	Onnettomuus nuorisotyön piirissä.....	7
6.1	Yleisohje toimintaan:.....	7
6.2	Yleisohje tulipalon sattuessa:.....	7
6.3	Kun soitat hätäkeskukseen 112:.....	7
7	Kuolemantapaus nuorisotyön piirissä.....	8
7.1	Nuoren kuolema.....	8
7.2	Työntekijän tai muun henkilökuntaan kuuluvan kuolema.....	8
7.3	Nuoren tai henkilökunnan jäsenen läheisen kuolema.....	8
7.4	Seuraavassa kysymyksiä.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
7.5	Surevan nuoren kohtaaminen.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
7.5.1	Vihjeitä auttamiseen – keskustelu ja läsnäolo.....	9
7.5.2	Nuoret surevat usein yhdessä, ja yhteiset rituaalit ovat heille tärkeitä.....	9
7.5.3	Huomioita nuorten ja vanhempien käyttäytymisestä surussa:.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8	Onnettomuus tai koskettava kriisitilanne muualla.....	9
9	Itsetuhoisuus ja itsemurhauhkailu.....	10
9.1	Henkilö on itsemurhavaarassa, jos:.....	10
9.2	Miten toimia itsemurhauksessa olevan henkilön kanssa:.....	10
9.3	Itsemurha tai sen yritys.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.4	Ohjeita toimintaan:.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

- 10 Väkivalta- ja uhkatilanne..... 10
- 10.1 Väkivallan uhkaan varautuminen..... 10
- 10.2 Toimi näin: 11
- 10.3 Väkivallan uhrit jäävät usein ilman kriisiapua. Tähän vaikuttaa ainakin kolme tekijää: **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 11 Turvallisen tilan periaatteet 11
- 11.1 Keskeiset periaatteet: **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 11.2 Kuuntele ja opi:..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 11.3 Puutu epäasialliseen käytökseen: **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 11.4 Ole vastuussa omasta käytöksestäsi: **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 12 Mitä pitää ottaa huomioon mm. perehdytyksessä: ... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

1 Kriisitilanteet ja ohjeet

1.1 Esimerkkejä kriiseistä nuorisotyön näkökulmasta

- Onnettomuus nuorisotilassa
- Kuolemantapaus
- Läheisen kuolema
- Vakava onnettomuus
- Laaja koskettava onnettomuus muualla
- Vakava sairaus
- Itsetuhoinen käyttäytyminen
- Itsemurha tai sen yritys
- Väkivalta tai sen vakava uhka
- Vakava terveydellinen uhka
- Vakava maailmantilanteellinen uhka
- Suuronnettomuus
- Poikkeustilanteet (sähkökatkos, tietoliikennekatkos, luonnonmyllerrys)

1.2 Toimintaohjeet kriisitilanteessa

Kun tieto kriisistä tulee:

- Työntekijä arvioi tilanteen
- Yhteys esihenkilöön
- Sovitaan yhdessä toimenpiteistä
- Tehostetun nuorisotyön organisointi, yhteistyöpyynnöt esim. seurakunnat, koulut
- Tehostetun nuorisotyön toteutus
- Paluu arkeen, tilanteen seuranta, purku
- Arviointi, dokumentointi, työn kehittäminen

2 Tehostettu nuorisotyö

2.1.1 Toimintaohje työntekijälle

Kriisitilanteen sattuessa tai siitä kuultaessa työntekijä:

- On yhteydessä esihenkilöön.
- Tilanteen edetessä toimii sen vaatimalla tavalla ja selvittää tiedot.
- Arvioi tehostetun nuorisotyön toimenpiteiden tarpeen.
- Ilmoittaa esihenkilölle, mikäli arvioi tilanteen vaativan tehostetun nuorisotyön toimenpiteiden käynnistämistä.
- Organisoii toimenpiteet. Tilanteen vaatiessa toimenpiteistä sovitaan yhdessä esihenkilön ja mahdollisten muiden ammattilaisten kanssa.
- Sopii yhteistyöstä sekä päällekkäisyyksien välttämisestä muiden toimijoiden kanssa (koulu, seurakunta, järjestöt, hyvinvointialueen palvelut)
- Seuraa ja arvioi tilannetta ja palveluohjauksen tarvetta.
- Vastaa toiminnan arvioinnista ja siitä nousevien kehittämistarpeiden viemisestä eteenpäin.

2.1.2 Toimintaohje esihenkilölle

- Tiedon välittäminen tarvittaville tahoille ja tiedotuskanaville. Esimerkiksi informoi koulua, seurakuntaa, järjestöjä
- Varmistaa, että työntekijöillä on tarvittavat tiedot ja välineet työn tekemiseen.
- Kutsuu tarvittaessa työntekijät yhteen sopimaan tehostetun nuorisotyön toimenpiteistä. (Esim. jos on tarvetta jalkautumiseen tai nuorisotilan aukiolojen laajentamiseen)
- Ottaa tarvittaessa yhteyttä eri ammattilaisiin.
- Antaa oikeaa tietoa nuorisotyön ja kunnan muulle henkilökunnalle tapahtuneesta sekä antaa ohjeita huhujen ehkäisemiseksi.
- Ottaa tarvittaessa yhteyttä kunnan eri toimialuepäälliköihin ja valmiusverkostoon.
- Varmistaa, että nuoren huoltajille on ilmoitettu tapahtuneesta, jos tilanne niin vaatii.
- Seuraa työntekijöiden ja omaa jaksamistaan sekä hankkii tarvittaessa kriisityönohjausta tai ohjaa työpsykologille.
- Vastaa tilanteen jälkipuinnista henkilökunnan ja muiden ammattilaisten kanssa.

3 Sosiaalisen median ohjeistus

- Sosiaalisesta median seuraaminen arjessa kuuluu nuorisopalveluiden työntekijöiden työtehtäviin.
- Kriisitilanteessa työntekijä vie tarvittaessa sosiaalisen median tuottamaa tietoa eteenpäin esihenkilölle.
- **Sosiaaliseen mediaan lisätään tilannetta kuvaavia tietoja seuraavasti:** Tietoja esim. valtakunnallisesta kriisiavusta ja mahdollisesta yhteisestä kokoontumisesta. Pyritään tarvittaessa ja harkiten antamaan viranomaisten vahvistamia tietoja ja kumoamaan väärät huhut.

Kriisitilanteessa on käytössä nuorisopalveluiden omat sosiaalisen median kanavat
Instagram: @konupalaiset @etsivatyokokemaki

Tiktok: @konupa

Facebook: Kulttuuri- ja hyvinvointipalvelut, työntekijöiden työprofiilit (Kokemäen nuorisotyöntekijä Elina Poutanen)

Sosiaalisen median päivittämisestä kriisitilanteessa vastaa vuorossa olevat työntekijät tai esihenkilön erikseen sopima työntekijä.

Nettisivujen tietojen päivittämisestä kriisitilanteessa vastaa: esihenkilö tai hänen valitsemansa työntekijä.

4 Henkilöstön yhteystiedot

Nuorisopalveluiden esihenkilönä toimii hyvinvointipäällikkö.

Nuorisopalveluiden työntekijöiden ajantasaiset yhteystiedot löytyvät Kokemäen kaupungin nettisivuilta ja nuorisopalveluiden perehdytysmateriaalista.

Kaikkien sähköpostiosoite on muotoa etunimi.sukunimi@kokemaki.fi

5 Tukea kriisitilanteeseen / yhteistyötahot

- Hätänumero: 112
- Päivystysapu: 116117
- Myrkytyskeskus: 0800 147 111
- Lastensuojelu-, sosiaali- ja kriisipäivystys Satakunnan sosiaalipäivystys auttaa ympäri vuorokauden numerossa 02 623 4380.

Laajempi ja ajantasainen yhteystietolista kaupungin, järjestöjen ja hyvinvointialueen työntekijöistä löytyy nuorisopalveluiden perehdytysmateriaalista.

6 Onnettomuus nuorisotyön piirissä

6.1 Yleisohje toimintaan:

- Soita 112
- Aloita ensiapu.
- Kutsu muu henkilökunta tarpeen mukaan avuksi.
- Vie muut nuoret pois onnettomuuspaikalta. Huolehdi, että heillä on jokin turvallinen paikka olla yhdessä aikuisen läsnä ollessa.
- Ilmoita esihenkilölle.
- Ilmoita huoltajille.
- Tarjoa tukea ja keskustelumahdollisuutta läsnä olleille nuorille. Tarvittaessa kutsu avuksesi tukea.
- Päästä järkyttyneimmät nuoret kotiin vasta aikuisen tai saattajan mukana.
- Tee yhdessä esihenkilön kanssa kirjallinen viesti koteihin tapahtuneesta tarvittaessa.
- Asian läpikäynti yhdessä henkilökunnan kanssa
- Järjestä läpikäynti nuorten kanssa jälkikäteen, tarvittaessa.

6.2 Yleisohje tulipalon sattuessa:

- Soita 112
- Pelasta ja varoita ihmisiä
- Sammuta alkusammuttimella
- Rajoita palo sulkemalla ovet ja ikkunat
- Hoida tilassa olijoiden ohjaus yhteisesti sovitulle kokoontumispaikalle
- Opasta sammuttajat palopaikalle

6.3 Kun soitat hätäkeskukseen 112:

- Kerro kuka olet.
- Mitä on tapahtunut.
- Missä osoitteessa apua tarvitaan.
- Onko ihmisiä vaarassa.
- Miten paikalle pääsee.
- Toimi annettujen ohjeiden mukaan.
- Sulje puhelin vasta, kun saat luvan.

Päivitä ensiaputaitosi säännöllisesti!

Muista, että retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet ohjaavat osaltaan käytäntöjä.

7 Kuolemantapaus nuorisotyön piirissä

7.1 Nuoren kuolema

- Nuoren kuolemasta ilmoittaa perheelle poliisi tai sairaala.
- Tiedon saanut työntekijä informoi esihenkilöä ja kartoitetaan tarve tehostetulle nuorisotyölle.
- Toimitaan Kokemäen kaupungin yleisen ohjeistuksen mukaisesti. Tarkista ohjeistus.
- Kunnioitetaan omaisten toiveita ja noudatetaan luottamuksellisuutta.
- Kuolemasta pyritään tiedottamaan yhtenäisesti, avoimesti ja selkeästi.
- Kuolemasta keskustellaan nuorten kanssa.
- Järjestetään henkilökunnalle mahdollisuus asian käsittelyyn.

7.2 Työntekijän tai muun henkilökuntaan kuuluvan kuolema

- Esihenkilö informoi henkilökuntaa
- Toimitaan Kokemäen kaupungin yleisen ohjeistuksen mukaisesti. Tarkista ohjeistus.
- Asiasta kerrotaan nuorille ja tarvittaessa keskustellaan kuolemasta nuorten kanssa.

7.3 Nuoren läheisen kuolema

- Varaa aikaa. Älä jätä asianomaista yksin. Huolehdi, että hän pääsee läheistensä luo.
- Ilmaise myötätuntosi.
- Tiedustele, haluaako hän tai nuoren kyseessä ollessa hänen vanhempansa, että tapahtumasta kerrotaan nuorille.
- Jos henkilön käytöksessä tai ulkonäössä tapahtuu selvä muutos tai olet muuten hänestä huolissasi, tee palveluohjaus.
- Ohjatkaa nuoria kohtaamaan surutyötä tekevä.

Nuorisotyöntekijän on tärkeää olla itse rauhallinen ja tukea nuoria heidän vahvoissa reaktioissaan. Tämä on mahdollista, kun nuorisotyöntekijällä on mahdollisuus käydä tapahtumia ja omia tunteita ensin itse läpi omassa työyhteisössään.

On tärkeää luoda turvallinen ilmapiiri, jolloin tuntuu, että asioista ja tunteista on lupa puhua yhdessä.

7.3.1 Vihjeitä auttamiseen – keskustelu ja läsnäolo

- Keskustele nuoren kanssa, jota suru on kohdannut.
- Keskustele avoimesti ja kunnioittavasti ajan kanssa.
- Näytä omat tunteesi ja rohkaise tunteiden käsittelyä.
- Ole järkevä, älä tunkeileva. Älä tuomitse.
- Kunnioita kaikkia heidän mielialojaan ja tunteitaan.
- Muista, että suru on ainutlaatuinen ja yksilöllinen kokemus.
- Kuuntele, mitä nuori haluaa.
- Lohduta mielellään tavalla, joka tulee luonnostaan.
- Tunnista ja auta nuorta tiedostamaan jo olemassa olevat vahvuudet ja selviytymiskeinot.
- Käytä riittävästi aikaa asian käsittelyyn ja sovi mahdollisista lisätoimenpiteistä.
- Kannusta nuorta ilmaisemaan tunteita kirjoittamalla, taiteen, musiikin avulla.
- Vahvista todellisia muistoja ja vahvista myönteisiä muistelurituaaleja.
- Nuoret surevat usein yhdessä, ja yhteiset rituaalit ovat heille tärkeitä.
- Ota huomioon myös nuoren lähipiirin reaktio. Se, joka auttaa, tarvitsee myös itse apua.
- Yritä saada nuoret arjen rutiineihin – rutiinit ovat pelkästään hyväksi. Tarkkaile käytöstä ja fyysisiä merkkejä, etsi lisäapua, jos on tarvetta.

8 Onnettomuus tai koskettava kriisitilanne muualla

Nuoria vahvasti koskettava onnettomuustilanne tai muu kriisitilanne voi olla tapahtunut aivan jossain muualla – jopa ulkomailla. Jollakulla voi olla tuttuja, ystäviä tai perheenjäseniä mukana tapahtuneessa.

Nuorisotyön tulee seurata tarkasti nuorten reaktioita, jos jokin muualla sattuneen tapahtuman jälkeen nousee esiin jotain poikkeavaa käyttäytymistä. Tapahtuneella voi olla jokin välillinen tai suora kosketuspinta johonkin nuoreen tai nuorten joukkoon.

Kun havaittu nuorten reagoitua laajasti koskettavaan kriisiin:

- Ota selville tosiasiat.
- Informoi esihenkilö ja selvitä tarve tehostetulle nuorisotyölle.
- Palataan arkeen, normaaliin toimintaan mahdollisimman pian.
- Seurataan tilanteen kehittymistä ja varaudutaan mahdollisiin jatkotoimiin.

9 Itsetuhoisuus ja itsemurhauhkailu

Kaikkiin viittauksiin itsemurhasta tulee suhtautua vakavasti. Mikäli epäilet henkilön olevan itsemurhavaarassa, älä jää pohtimaan asiaa, vaan ota heti yhteys terveydenhuoltoon/päivystykseen. Itsemurha koskettaa aina koko työyhteisöä ja myös nuorten yhteisöä.

9.1 Miten toimia itsemurhauhassa olevan henkilön kanssa:

- Uhkailuja esittäneeseen tulee **aina** suhtautua vakavasti.
- Anna aikaa, osoita huomaavasi.
- Älä jätä henkilöä yksin.
- Kuuntele, älä tuomitse, älä vähättele hänen esille tuomiaan ongelmia.
- Pelkän kuuntelun sijaan pyri aktiiviseen ajatuksista ja aiheista kysymiseen.
- Keskustele suoraan asioiden oikeilla nimillä esim. " Mitä tarkoitat sanoessasi, ettei elämälläsi enää ole väliä? "
- Ota yhteys nuoren huoltajiin, jos nuori on alaikäinen.
- Ohjaa nuori päivystykseen, lähde itse mukaan.
- Soita tarvittaessa 112.

10 Väkivalta- ja uhkatilanne

10.1 Väkivallan uhkaan varautuminen ja tilanteessa toimiminen

- Käy läpi asiakkaat, onko heissä arvaamattomasti käyttäytyviä.
- Poista tilasta kaikki terävät esineet.
- Pidä reitti vapaana ulko-ovelle.
- Pukeudu niin, että sinun on helppo liikkua.

- Ilmoita, mihin olet menossa.
- Työskentele työparin kanssa.
- Havainnoi vastapuolta, millä tuulella hän on.
- Käyttäydy rauhallisesti, vaikka huomaisit uhkaa.
- Luota intuitioon, jos tilanne on sinusta vaarallinen, hälytä apua.

10.2 Väkivaltatilanteen jälkeen

- Tilanteissa, joissa joku uhkaa väkivallalla tai käyttäytyy väkivaltaisesti, on heti otettava yhteyttä poliisiin.
- Asiaan on suhtauduttava vakavasti.
- Nuorten kohdalla ota yhteys huoltajiin tai virkavaltaan. Poliisi ja henkilökunta arvioivat jatkotoimenpiteet yhdessä.
- Nuorisotyössä esiintyneestä väkivallasta tai sen uhasta tulee kertoa viipymättä viranomaisille ja esihenkilölle.
- Uhkatilanne on käytävä mahdollisimman nopeasti yhdessä lävitse
- Nuorten osalta päätetään mahdollisista tehostetun nuorisotyön toimista
- Väkivalta- tai uhkatilanteen aiheuttamien traumojen ehkäisemiseksi, voi olla tarpeen ohjata nuori tai työntekijä terveystalveluiden piiriin

11 Turvallisen tilan periaatteet nuorisotyössä

Turvallisen tilan periaatteet ovat yhteisiä pelisääntöjä, jotka luovat psykososiaalisesti turvallisen ja kunnioittavan ilmapiirin, jossa kaikki voivat osallistua vapaasti ilman pelkoa syrjinnästä, häirinnästä tai loukkaavasta käytöksestä. Ydinkohdat sisältävät toisten kunnioittamisen (itsemääräämisoikeus, rajat, moninaisuus), ennakkoluulottoman kuuntelemisen ja oppimisen (virheiden salliminen, anteeksipyytäminen), aktiivisen puuttumisen epäasialliseen käytökseen ja vastuun ottamisen omasta toiminnasta.

Nuorisotalveluiden perehdytyskansiosta löytyvät turvallisen tilan periaatteet ja nuorisotilan järjestyssäännöt. Nämä ovat esillä myös nuorisotilassa.